

Zapatistlerin Perspektifinden Ekonomi Politik - I

Anarşist Ekonomi Tartışmaları (22)

Subcomandante Insurgente Moisés

25.06.2016

İçindekiler

Subcomandante Insurgente Moisés'in Konuşması - 4 Mayıs 2015

5

Zapatista Hareketi, 80'li yıllardan bu yana, Orta Amerika'da sürdürdüğü anti-kapitalist mücadelesi ve sahip olduğu öz-örgütlü karakteriyle, en önemli güncel deneyimlerden biridir. EZLN, Ocak 1994'te Chiapas'ı özgürleştirdikten sonra dünya çapında görünür olmuş; uzun yıllar boyu, yoğun devlet şiddetine ve katliamlara karşı sürdürdüğü direnişle küresel bir dayanışma ağının oluşmasına zemin sağlamıştır.

Zapatista Hareketi, 2015 yılının Mayıs ayında Chiapas'ta düzenlediği seminerde, kadın mücadelesinden ekonomik örgütlenmeye kadar birçok konuda deneyim aktarımı gerçekleştirdi. Şimdiye kadar, hareketin dışından birçok yazar ya da akademisyen Zapatista deneyimini yazmış olsa da, hareketin içerisinden aktarılan bu deneyim, bizler için oldukça önemli.

Anarşist Ekonomi Tartışmaları başlıklı yazı dizimizin bu bölümünde, söz konusu seminerde, Zapatistlerin ekonomik pratiğini ve özgün çözümlerini içeren bir konuşma yapan Subcomandante Insurgente Moisés'in sunumuna yer vereceğiz. Gelecek sayıda ikinci kısmını da yayımlayacağımız bu sunumla, Zapatistlerin 30 yıl önce içinde bulunduğu durumu ve Meksika devletinin Zapatistleri kapitalizme "yeniden" entegre etmeye yönelik çabalarını irdeleyeceğiz.

Subcomandante Insurgente Moisés'ın Konuşması - 4 Mayıs 2015

İyi akşamlar yoldaşlar,

Size anlatacağlarım -okuyacaklarım değil- halklarımızın ekonomisinin dün ve bugün hakkında; size kapitalizmden bahsedeceğim. 30 yıl önceki, 20 yıl önceki ve son birkaç yıl içindeki durumdan bahsedeceğim. Anlatacağlarımı üç bölüme ayırdım; halkların 30 yıl önce nasıl yaşadıkları, Zapatista olmayanların nasıl yaşadıkları ve bugünün Zapatistleri olan bizlerin nasıl yaşadığımız.

Yüzyıllar önce nasıl olduğunu bilmediğimizi sanmayın; biliyoruz. Fakat 30 yaşında olduğumuz için meseleyi buradan -83 yılından başlatmak istiyoruz. Bir grup yoldaşın buraya geldiği 1983 yılından bugüne otuz küsur yıl oldu.

EZLN kurulmadan önce, kapitalist sistem için biz Chiapas'lı yerliler yoktuk. Onun için bir halk değildik; insan değildik. Onun için çöp olarak bile varlığımız yoktu. Coğrafyamızın geri kalanındaki diğer yerli kardeşlerimiz için de durumun benzer olduğunu tasavvur edebiliyoruz. Ve yerlilerin var olduğu herhangi bir coğrafyada da böyle olduğunu tahmin edebiliyoruz.

Yaşadığımız yerleri; yani dağlık bölgeleri, tepeleri koruma alanı olarak belirlemişler. Orada, Montes Azules Biyosfer dedikleri bölgede, yerlilerin yaşadığını bilmiyorlardı. Bu yüzden kimse orada doğan küçük erkekleri ve kadınları saymadı. Yani kapitalizm bizim hakkımızda hiçbir şey bilmiyordu; kimse sayım yapmadı, çünkü onlar için biz yoktuk.

Peki orada nasıl hayatta kalıyorduk? Tabii ki Toprak Ana ile... Hiçbir hükümet, hiçbir vali ya da belediye başkanı bizi dikkate almazken Toprak Ana bize hayat verdi. Unutulmuşuk. Önemli buldukları tek şey halklarımızın çevresinde çok iyi toprakların olmasıydı ve bu yüzden orada birkaç toprak sahibi ya da büyük işletme sahibi yaşıyordu.

Binlerce hektarlık iyi toprak, iyi su ve iyi nehirlerin sahibi onlardı. Bu yüzden bizi o bölgeden attılar; dağların içlerine sürgün ettiler, çünkü onlar için bu tepeler yararsızdı -onlar için bir faydası olmadığı için- bizi orada bıraktılar.

Neden binlerce ve binlerce hektar iyi toprağı kendilerine alıyorlar? Binlerce ve binlerce büyük baş hayvan sahibi olabilmek için. Nasıl oldu da bu kadar uzun süre orada kalabildiler? Çünkü beyaz bekçiler dediğimiz iyi silahlanmış adamları vardı ve bizi o topraklara sokmuyorlardı.

Eğer o dönemde unutulduysak, halkın ekonomisinden nasıl bahsedebiliriz? Bu büyük işletmelerin tek yaptığı dedelerimizi, ninelerimizi, büyük dedelerimizi ve büyük ninelerimizi sömürmekti. Bize gelince, biz yaratıcı olmak zorundaydık; toprak ve işletme sahiplerinin önümüze çıkardığı bütün kötülöklere direnerek nasıl yaşayabileceğimizi, Toprak Ana ile nasıl hayatta kalabileceğimizi hayal etmek zorundaydık.

Hiçbirimiz otobanları bilmiyorduk, klinik ve hastane denilen şeylerin olduğunu bilmiyorduk, okul ya da derslikte eğitimden de haberimiz yoktu. Sağlık kampanyası, programı, fonu, hiçbir şeyi yoktu. Unutulmuşuk.

Bütün erkek kardeşlerim ve kız kardeşlerim, bugün örgütlü olan yoldaşlarım adına konuşuyorum. Şimdi halklarımızın içinde kapitalist ekonomiyi görüyoruz, çünkü şimdi yukarıdakiler halklarımızla ilgilenmeye başladılar. Bu ilgi, halkların kendisinden çok, yaşadığı bölgeye, yaşayageldiği bölgeye yönelik -çünkü burası aynı zamanda bir zamanlar yaşamını yitiren kardeşlerimizin, yoldaşlarımızın yaşadıkları yer.

En iyi toprakları aldıkları ve yıllarca kullandıkları yetmedi, şimdi tepelerle, dağlarla ilgilenmeye başladılar; Birçok kez söylediğimiz gibi, bu -doğanın zenginliği- onlar için satılacak bir başka maldan farksız. Böylece daha önce bizi sürdükleri yerden çıkarmanın yollarını aramaya başladılar. Şimdi bizi buradan atmak istiyorlar. Burayı elimizden alıp bizi tahliye etmek istiyorlar, çünkü bu zenginliği istiyorlar.

Biz ve büyük-büyük-dedelerimiz ve ninelerimiz, orada bulunan zenginliğe iyi baktık. Ve onlar da bu yüzden orayı almak ve zenginliğini söküp çıkartmak istiyorlar. O kapitalistler, Toprak Ana'nın milyarlarca yılda yaptığını sadece birkaç yılda yok edecekler.

Bu nasıl olacak? Kapitalist sistemin yaptığı numarayı hatırlayın; kurdukları tuzak, kanununun 27. maddesini değiştirerek "ejido"ların (komünal toprakların) özelleştirilmesine izin vermektir. Çünkü Toprak Ana'yı satılabilir ve kiralanabilir yapmaya çalışıyorlar.

Hafızanızı biraz zorlamanızı istiyorum, çünkü 20 yıl kadar öncesinden -görünür olmaya karar verip ortaya çıktığımız zamandan- bahsedeceğim.

Bunu gören hükümet, değişik birçok yoldan kendini gizleyerek bu bölgeye gelmeye başladı. Kötü hükümetin ilk yolu, otoban inşaatı yapmakla taleplerimizi karşıladığını söyleyerek etrafta dolaşmaktı. Fakat otoban yapmalarının nedeni bu değil -27. maddedeki değişiklikle ejido'ların özelleştirilmeye açılması. Böylece hükümet iki yönden avantaj sağlıyor: Bizim ayaklandığımızı gördü ve şimdi otobanlar döşeyip projeler fonlamakla taleplerimizi karşılıymış gibi davranıyor. Ama onlar bu projelere bir ya da iki milyon pezo aktardıklarını söylerken; bu miktar yüz, iki yüz, üç yüz projeye bölündüğünde, her birine yetersiz miktar kalıyor, o da halklara gitmiyor. Elbette çeşitli seviyelerdeki hükümetlerin ceplerine gidiyor. Fakat yine de bunu başarı olarak ilan ediyorlar. Bize söyledikleri bu.

Yoldaşlarımızın ve kardeşlerimizin bu projeler hakkında nasıl konuştuklarını bir duysanız. Bu projelere "pececito" (küçük balık) diyorlar, ne demekse... (Tek başına bir peso anlamına gelen "pesesito" ile eşselli). Bu yüzden biraz para alıyorlar ve bir sürü proje yapıyorlar diyorum.

Ayrıca orada burada birkaç okul ve klinik ortaya çıktı. Bunlarda okumayı bile sökmemiş ama burs kazanan öğrenciler var. Ve diyorlar ki, kliniklerde yeni halk sağlığı sigorta kimliğini gösterirsen sana iyi bakarlar. Ama gerçekte kliniğe gittiğinde hiç doktor yok diyorlar; eğer bir doktor varsa, hiç ilaç yok diyorlar; eğer hem bir doktor, hem ilaç varsa, ilaç eski tarihli oluyor. Ama okumayı bilmediğimiz için, doktor yine de ilacı veriyor; hastalık iyileşmiyor. Amaç sadece seni ilaçla tedavi ediyormuş gibi göstermek; senin hastalığına iyi gelen ilacı alıp almadığını bile bilmiyorsun.

Size anlattığım gibi, yıllar geçtikçe buna benzer yeni projeler ortaya çıkmaya başladı. Kötü hükümetin biraz para dağıtarak uygulamaya koyduğu bu projeler, hükümetin birer Zapatista olacak olanları kontrol etmesine yaradı. Sanırım buna "isyan karşıtı kampanya" ya da "düşük-yoğunluklu savaş" deniyor. Adı önemli değil, ama seni kontrol ediyor ki artık mücadele etmiyorsun. Çünkü diyor ki "Buyur al, artık taleplerini karşılıyoruz. Ve eğer Zapatistlere katılmayı aklından bile geçiriyorsan, silahlı kuvvetlerime şöyle bir bak, çok daha hazırlıklılar. Yaptığın şey, kendi kendini ölüme göndermektir." Bunların hepsi, onları kontrol etmek için yapılan bir kampanyanın parçaları.

Böyle diyorum, çünkü "ejido"larının özelleştirilmesine izin veren halklar -evet, bazıları buna izin verdimiş evsizler. Tiner ve benzeri madde bağımlılarıyla dolu şehirlere benziyorlar. Aynen böyle oldular, çünkü topraklarını sattılar; sanki çiftlik sahibiymiş gibi tapu belgelerini aldılar ve mülkiyeti alınca gidip onu sattılar. Şimdi sokakta kaldılar. Şimdi mısır ya da fasulye yetiştirecek hiçbir yerleri yok.

Bazıları ise bu projelerden birini aldı ve şimdi kapitalizmin kurallarının gerektirdiği faizi ödemek zorunda. Birkaç örnek vermek gerekirse, La Realidad bölgesinde Jataté nehrinin aktığı yerde Agua Perla adında bir halk var. Bu halk, hükümet projelerine girdi ve şimdi bir grup "caxlanes" (yerli olmayanlar) ya da "mestizos" (melezler) gelip onlara şöyle diyor: "Beyler biliyor musunuz, borcunuz şu kadar. Toprak artık sizin değil ve problem çıkmasını istemiyorsanız ya Escarcega'ya taşının ya da Oaxaca'ya.

Partidista'ların (parti üyelerinin ya da takipçilerinin) gönderdikleri yerler buraları. Onlara "partidistas" demek zorundayım, çünkü bizimle uğraşanlar önce sadece PRI-istas (PRI takipçileri) idi, ama şimdi bütün siyasi partiler aynı şeyi yapıyor, o yüzden artık onlara "partidistas" diyoruz.

Roberto Barrios'ta Chulum Juárez adında bir başka halk da projelerden faydalandı. Aynı şey... Onlara otoban yapmayı teklif ettiler ve kabul edildi. Asfalt döşenmeye başlamıştı bile. Otobanı bitirmeleri sadece

birkaç ay sürdü ve iyi bir otoban yaptılar. Artık otoban var, onlar da “domo”larını (ondulin teneke çatı ve diğer Őeyler) aldı. Halkın yollarına çakıl döŐendi. Otoban da bittiğinde geliyorlar ve diyorlar ki “Beyler biliyor musunuz, gitmek zorundasınız. Çünkü bu tepede uranyum var ve hükümet onu çıkaracak. YaŐamak istiyorsanız gitmek zorundasınız. İsterseniz Oaxaca’ya gidin ve kendiniz gitmezseniz, zorla götürüleceksiniz.”

İŐte 20 yıl önce hazırlamaya baŐladıkları Şey buydu, Şimdi de uyguluyorlar. Şimdi kapitalist sistemin kanunlarını deęiŐtirdikleri için daha da fazla uygulanıyor. Her Şey kağıt üzerinde, anlaŐma yapılmıŐ, imzalanmıŐ. Buna karşı diyoruz ki, “İmzalanmıŐ, onaylanmıŐ ama halk buna direndiğinde ne olacak henüz görmedik. Ve Zapatista buna direndiğinde ne olacak, göreceğiz.”

Anarşist Kütüphane

Subcomandante Insurgente Moisés
Zapatistlerin Perspektifinden Ekonomi Politik - I
Anarşist Ekonomi Tartışmaları (22)
25.06.2016

Çeviri: Özgür Oktay - Bu yazı Meydan Gazetesi'nin 34. sayısında yayımlanmıştır.

tr.anarchistlibraries.net